

LES COPRODUCCIONS

A partir de l'experiència de la Companyia de Comediants La Baldufa, per Amàlia Atmetlló Folguera, gestora cultural

La Baldufa és una companyia de teatre per a tots els públics amb 19 anys d'experiència i que ha produït 14 espectacles principalment de teatre de sala i alguns de teatre de carrer.

Que és la coproducció?

Des del nostre punt de vista, una coproducció és una col·laboració en un procés creatiu. Una col·laboració en la que les dues parts en treuen un rendiment.

A la Baldufa, en aquests 19 anys, hem tingut dos tipus de coproduccions: les monetàries (en les que un teatre paga una part de la producció), i les que són en espècies.

COPRODUCCIÓ EN DINERS:

En el nostre cas sempre ha estat amb teatres. El teatre paga una part de la producció de l'espectacle. Hi ha dos formats: a fons perdut, o reintegrables.

Avui en dia aquest tipus d'aportacions no són habituals, és molt complicat poder accedir-hi i a més, els imports que es paguen són molt més ajustats.

Posarem com a exemple la producció de l'espectacle *El Llibre Imaginari*, l'any 2006, que va ser una coproducció del TNC i la Sala Miguel Hernández de Sabadell.

Això va ser al 2006!! En aquell moment, del TNC vam rebre 40.000€ en concepte de coproducció i vam haver de fer 16 representacions el Nadal de 2006 a 2007.

Pel que fa a la Sala Miguel Hernández de Sabadell, un teatre especialitzat en la producció i exhibició de teatre per a tots els públics, vam rebre 18.000€. Però en aquest cas, els vam haver de tornar a mesura que anàvem fent actuacions de l'espectacle, vam pactar que per cada actuació, el retorn havia de ser de 120€. Vam acabar de tornar-ho al 2012. Aquesta opció també ens va agradar molt. Al ser diners públics, pensem que és molt més ètic tornar-los si l'espectacle té bona acollida.

Amb un espectacle més recent, *El Príncep Felç*, vam tenir el suport del CAER (Centre d'Arts Escèniques de Reus), amb 14.000€ de suport a la producció. El César Compte, el que era el director artístic ens va fer seguiment i a més, ens va cedir el teatre com a espai d'assaig durant unes setmanes.

Les avantatges d'aquest tipus de coproduccions són:

- Prestigi, sobretot el segell del TNC, que en aquell moment no coproduïa i tampoc tenia gaire programació familiar. Això ajuda a fer-se conegut i a que surtin algunes actuacions més de les habituals.
- Els teatres fan un seguiment artístic de la producció i marquen una data d'estrena de l'espectacle. Això ajuda a encaminar la creació. El seguiment és interessant, ja que tenir una mirada externa i experta, de vegades, ajuda força.
- Tranquil·litat per poder crear sabent que tens diners que et cobreixen una part. En el nostre cas, sempre destinàvem aquests diners a les despeses externes (direcció, música, materials per escenografia i vestuari,...). Ja que la nòmina mensual dels creadors i actors surt de les actuacions de les altres produccions de la companyia.

Aquesta fórmula, però, avui en dia, és molt complicada d'aconseguir, els teatres no tenen diners per coproduir. Per això, ens veiem obligats a inventar la manera d'aconseguir recursos que ens permetin economitjar diners, això és amb la coproducció en espècies.

COPRODUCCIÓ EN ESPÈCIES:

Una coproducció no ha de ser exclusivament monetària, pot ser un intercanvi en espècies. Que la institució amb la que col·laboris cobreixi una part necessària per a l'espectacle. Suposa un estalvi i dóna valor afegit al producte final.

Per la cià suposa un aprenentatge, una experiència. Pel teatre també.

En el nostre cas, la majoria d'aquestes coproduccions en espècies les hem fetes amb teatres estrangers perquè ens interessava obrir mercat aprofitant la relació encetada.

Aquest és el cas de l'espectacle *El Príncep Felix*, una adaptació del clàssic d'Oscar Wilde i que va ser dirigit per Jorge Picó. Estrenat el 2011 al Teatre Bartrina de Reus, ja que, com hem dit, el CAER en fou coproducció.

A França, vam tenir la coproducció del Théâtre de Villeuneuve les Maguelone, que en aquell moment era una Escena Convencional Jeune Public de Languedoc – Rosselló. També del Centre Culturel Pablo Picasso d'Homecourt, una altra Escena Convencional Jeune Public.

Aquests dos teatres no van fer una aportació econòmica, però els dos ens van cedir una setmana el seu teatre per a fer-hi una residència, amb allotjament, dietes i desplaçament des de Lleida pagades. Això va permetre als creadors tancar-se amb el director per acabar d'enllestir aspectes de la creació i sobretot, per a fer l'adaptació de l'espectacle al francès.

A més, cada teatre va pagar un aspecte de la producció de l'espectacle al francès:

- Homecourt va pagar la traducció del guió al francès. Van localitzar un escriptor i traductor que va fer-ho, sempre en col·laboració amb el director de l'espectacle, el Jorge Picó.
- Villeneuve les Maguelone va fer una activitat amb nens per tal de col·laborar amb una altra part de l'adaptació. A l'espectacle, hi ha la veu en off de un nen que explica alguns fragments de la història. El teatre va organitzar una activitat amb nens de la

població per tal de triar la veu de la criatura. Finalment, el director es va desplaçar i van gravar la veu als estudis de ràdio del poble. Això va generar expectació entre els nens i nenes del poble.

Aquestes col·laboracions ens van ser de gran profit perquè vam aconseguir tenir dos segells francesos a l'espectacle, de dues programadores d'Escena Convencional Jeune Public, és a dir, especialitzades en teatre familiar i amb prestigi dins el seu àmbit. Presentar-lo a qualsevol altre teatre o festival era més fàcil perquè hi havia un segell de "coproduït a França" i a més, en aquests teatres especialitzats en el familiar...!

A més, les dues programadores dels teatres, la Martine Combréas i la Fabienne Lorong, van fer d'ambaixadores del nostre espectacle a les trobades que es fan anualment de programadors de teatre, les RIDA o Focus ONDA, allí els programadors expliquen la seva programació i defensen les seves coproduccions. Comenten, intercanvien i es convencen els uns als altres sobre quins espectacles programar.

Aquestes coproduccions que poden semblar insignificants (sobretot al costat de les grans aportacions que havíem rebut dels grans teatres) van permetre que l'espectacle rodés per França, molt més que en els anteriors casos, en teatres de prestigi com el Nouvelle Generation de Lyon, o festivals com el Théâtre'Enfants dins del Festival d'Avignon. Passem de 40 funcions a França amb el *Llibre Imaginari*, o 20 amb el *Cirque déjà vu*, a 86 funcions amb el *Príncep Felç*.

A més a més, quan el programador francès diposita la confiança en una companyia hi estableix un lligam de llarg recorregut. Amb la programadora d'Homecourt tenim contacte habitual i ens fa el seguiment de tots els espectacles que estrenem.

Estem contents perquè gràcies a aquestes coproduccions que en un principi semblava que ben poca cosa aportarien, hem aconseguit còmplices al país que en molts casos acaben traduint-se amb més actuacions.

La mateixa fórmula, la vam repetir a Alemanya. Fou amb el Teatre Junges Ensemble d'Stuttgart. Vam convidar el programador a Lleida, a l'estrena del *Príncep Felç* i vam aconseguir que col·laborés amb la producció de l'espectacle en alemany, i va contractar l'estrena al seu Festival Schöne Aussicht. Va buscar-nos un traductor del guió i actors i actrius alemanys que van gravar les veus en off per a fer l'espectacle. Igual que a França, va suposar un estalvi.

El problema d'alemanya és que el teatre de sala té unes dinàmiques molt diferents a les d'aquí o França. Les sales tenen les seves pròpies companyies estables que produeixen els espectacles. Entre els teatres hi ha intercanvi d'espectacles. No és habitual veure-hi cics estrangeres. Sí que ho és als festivals o al teatre al carrer.

No vam fer més funcions a Alemanya. És a dir, el model no ens va funcionar. Però tampoc hi vam perdre diners.

A Noruega també vam intentar entrar-hi fent una col·laboració d'aquest estil, adaptar l'espectacle al noruec. Va ser a través del Festival MiniMidiMaxi, amb el que teníem relació per haver-hi actuat amb *El Llibre Imaginari*. Més que una coproducció va ser una col·laboració perquè des del festival no van pagar res, però sí que ens van buscar la persona que traduiria el text, ens van deixar les instal·lacions i van fer un càsting a actors i actrius per gravar les veus al noruec. El nostre director s'hi va desplaçar i vam gravar les veus a un estudi proper al teatre.

El festival ens va facilitar tot el que ens feia falta per fer la producció en noruec i ens va comprar un seguit d'actuacions de l'espectacle. Una vegada més, va suposar un estalvi important i la possibilitat d'obrir mercat a un nou territori, aquesta vegada, un país del que no coneixíem res i on només havíem anat a actuar una vegada amb un altre espectacle. Actualment, encara seguim "picant pedra" a Noruega, presentant propostes i creant xarxa. El fet d'haver col·laborat amb el MiniMidiMaxi ens obre portes, tot i que encara hi som força desconeguts.

Per anar acabant, podríem resumir l'explicació amb que si voleu coproduir, tal i com us hem explicat, podeu fer-ho a través de:

- Una residència d'assajos a un teatre o espai escènic, implica conèixer persones, tècnics, programadors i espais nous.
- L'estrena de l'espectacle: el compromís d'estrenar en un teatre o festival concret us pot donar prestigi.
- L'adaptació a una llengua, ja sigui el castellà o una d'estrangera. I la conseqüent estrena en aquell país i en aquella llengua pot obrir-vos mercat, donar-vos noves impressions sobre la creació i crear lligams que us puguin servir en un futur.
- Elements artístics de l'espectacle com la direcció, l'escenografia, etc ens poden obrir camins a possibles coproduccions. Per exemple, buscar un director de prestigi o que hagi treballat molt en un país concret o amb un teatre concret.
- Podeu inventar o imaginar noves maneres, per exemple, per què no demanar el material i la construcció de l'escenografia a una empresa que no tingui res a veure amb el món cultural a canvi d'alguna cosa? Per què no fer la música de l'espectacle a partir de la col·laboració amb alguna escola de música?

Finalment, només remarcar la importància de la producció a més de la creació. Pensem que és important que la companyia tingui en compte que tenir clar cap a on va la producció és igual d'important com la creació. Si ens parem a pensar en coproduccions quan ja hem estrenat l'espectacle, ja haurem fet tard! Hem de tenir una estratègia pensada en el moment de començar la creació. I per això, cal que ens fem preguntes com:

- On estrenarem? Per què? Què ens aporta estrenar en aquell festival, teatre??
- Farem residències creatives? Què ens aportaran?
- Hem de saber on volem o podem vendre el nostre espectacle: podrà sortir a l'estranger? A quins països? Tenim capacitat per moure l'espectacle de manera "relativament" econòmica? Tenim mercat obert? Coneixem teatres o festivals?

WEBS DE TOT EL QUE HEM ANOMENAT:

Companyia de Comediants La Baldufa: <http://www.labaldufateatre.com/>

TNC: <http://www.tnc.cat/ca>

La Sala Miguel Hernández: <http://www.lasalateatre.cat/>

CAER: <http://www.reus.cat/ajuntament/caer>

Théâtre de Villeneuve les Maguelone: Hi ha hagut canvis i ha deixat de ser Scene Convencionelle Jeune Public. El web no està actiu.

Centre Culturel Pablo Picasso d'Homecourt: <http://ccpicasso.free.fr/>

Festival Théâtre'Enfants: <http://www.festivaltheatrenfants.com/2015/>

Théâtre Nouvelle Génération de Lyon: <http://www.tng-lyon.fr/>

JES Stuttgart: <http://www.jes-stuttgart.de/>

Festival Schone Aussicht, Stuttgart: <http://www.jes-stuttgart.de/festival-schoene-aussicht.html>

Festival MiniMidiMaxi, Noruega: <http://www.teatersenter.no/mmm/english/>